

Detašér/detašérka čistírny a prádelny (kód: 31-027-H)

Autorizující orgán:	Ministerstvo pro místní rozvoj
Skupina oborů:	Textilní výroba a oděvnictví (kód: 31)
Týká se povolání:	Detašér čistírny a prádelny
Kvalifikační úroveň NSK - EQF:	3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v sortimentu textilních materiálů a výrobků	3
Identifikace základních textilních materiálů a jejich vlastností	3
Obsluha základního přístrojového a nástrojového vybavení detašovacího pracoviště	3
Detašování textilií různými způsoby	3
Používání postupů předkartáčování, předdetaše a detaše	3
Retušování textilních materiálů	3
Detašování choulostivých materiálů a inteligentních textilií	3
Dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v provozech prádelen a čistíren	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 21.10.2022

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v sortimentu textilních materiálů a výrobků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Rozeznat materiálové složení textilních výrobků	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Rozeznat základní druhy textilií	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Začlenit výrobek podle druhového sortimentu textilních výrobků	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Začlenit výrobek podle velikostního sortimentu textilních výrobků	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Rozeznat výrobky z inteligentních (funkčních) textilií a výrobky sendvičové konstrukce	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Identifikace základních textilních materiálů a jejich vlastností

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést základní zkoušky na určení přírodních vláken (bavlna, len, ramie, vlna, přírodní hedvábní), tj. provést zkoušku na určení druhu – rozpoznat podle vzhledu, provést zkoušky účinků tepla, kyselin, zásad, bělicích prostředků	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Provést základní zkoušky na určení chemických vláken (viskózové vlákno a stříž, měďnaté vlákno, acetát – vlákno a stříž, triacetát – vlákno a stříž, polynosické vlákno), tj. provést zkoušku na určení druhu – rozpoznat podle vzhledu, provést zkoušky účinků tepla, kyselin, zásad, bělicích prostředků	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Vysvětlit princip základních zkoušek na určení vláken ze syntetických polymerů (polyamidy, polyester, polyakrylonitril, polyvinylchlorid, polyvinylalkohol, polypropylen, polyuretan, spandex a jiná elastomerová vlákna) a uvést základní rozdíly v jejich ošetřování	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Obsluha základního přístrojového a nástrojového vybavení detašovacího pracoviště

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Použít detašovací stůl (box)	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Použít základní detašovací pomůcky a vysvětlit rozdíl mezi předdetašovacím boxem a detašovacím prknem	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Použít kombinovanou detašovací pistoli	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Použít a regulovat vzduchovou pistoli	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Použít a regulovat parní pistoli	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Roztřídit základní detašovací chemikálie podle způsobu použití na různé skvrny	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Roztřídit polyfunkční detašovací chemikálie podle způsobu použití na různé skvrny	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Detašování textilií různými způsoby

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Stanovit postup a použít mechanickou detaš pro vyčištění skvrny na textilii	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Stanovit postup a použít rozpouštědlovou a emulgační detaš pro vyčištění skvrny na textilii	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Stanovit postup a použít chemickou detaš pro vyčištění skvrny na textilii	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Stanovit postup a použít enzymatickou detaš pro vyčištění skvrny na textilii	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Používání postupů předkartáčování, předdetaše a detaše

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést předkartáčování na oděvní součásti a identifikovat materiály, u kterých se předkartáčování nesmí provádět	Praktické předvedení
b) Připravit mísením a ředěním vhodný chemický roztok pro předkartáčování	Praktické předvedení
c) Provést předdetaš na oděvní součásti a skvrně a zvolit vhodný detašovací prostředek a technologický postup	Praktické předvedení
d) Provést detaš na oděvní součásti a skvrně a zvolit vhodný detašovací prostředek a technologický postup	Praktické předvedení
e) Provést tzv. „malou detaš“ na oděvní součásti a skvrně a zvolit vhodný detašovací prostředek a technologický postup	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Provést tzv. „velkou detaš“ na oděvní součásti a skvrně a zvolit vhodný detašovací prostředek a technologický postup	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Identifikovat základní druhy nečistot a skvrn, stanovit nečistoty polární a nepolární	Praktické předvedení a ústní ověření
h) Provést detašování znečištění se slabou vazbou k výrobku v důsledku krátkodobého užívání	Praktické předvedení
i) Provést detašování znečištění se silnou vazbou k výrobku v důsledku dlouhodobého užívání	Praktické předvedení
j) Použít polární a nepolární rozpouštědlo pro různé druhy skvrn	Praktické předvedení
k) Provést orientační zkoušku stálobarevnosti v otěru za sucha na zvolené oděvní součásti	Praktické předvedení
l) Provést orientační zkoušku stálobarevnosti v otěru za mokra na oděvní součásti	Praktické předvedení
m) Provést orientační zkoušku stálobarevnosti v otěru organickými rozpouštědly na oděvní součásti	Praktické předvedení
n) Provést orientační zkoušku změny rozměrů po praní a sušení, např. na acetátovém žoržetu	Praktické předvedení
o) Provést redukční bělení textilního materiálu	Praktické předvedení
p) Provést oxidační bělení textilního materiálu	Praktické předvedení
q) Vysvětlit princip antichlorace textilního materiálu	Ústní ověření

Je třeba splnit kritérium hodnocení q) a 7 kritérií z kritérií hodnocení a) až p).

Retušování textilních materiálů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zvolit podmínky a technologický postup pro retuš textilních materiálů	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Volit běžné prostředky pro retuš podle druhu textilních materiálů	Praktické předvedení
c) Provést retuš na textilním materiálu	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Detašování choulostivých materiálů a inteligentních textilií

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést detaš vlněné tkaniny se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Provést detaš přírodního hedvábí, regenerované celulózy a vlněné tkaniny se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Provést detaš mastné skvrny na péřovém výrobku s rubovým zátěrem a hydrofobní úpravou se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení pro péřové výrobky a zvolit technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Provést detaš pánského saka s frontální fixací se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení a zvolit vhodný technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Provést detaš zátěrového materiálu se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení a zvolit technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Provést detaš sendvičového materiálu se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení a zvolit technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Provést detaš membránového materiálu se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení a zvolit technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v provozech prádelny a čistírny

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik úrazů elektrickým proudem	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Dodržovat zásady bezpečnosti práce s elektrickými stroji a zařízeními	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik úrazů popálením nebo opařením	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Dodržovat zásady bezpečnosti práce s tepelnými stroji a zařízeními	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik úrazů souvisejících s nebezpečnými chemickými látkami	Praktické předvedení a ústní ověření
f) Dodržovat zásady bezpečnosti práce s nebezpečnými chemickými látkami	Praktické předvedení a ústní ověření
g) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik požáru	Praktické předvedení a ústní ověření
h) Dodržovat zásady požární prevence a postup činností při vzniku požáru	Praktické předvedení a ústní ověření
i) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik ostatních úrazů, např. úrazy pohyblivými se částmi strojů, pádem z výšky apod.	Praktické předvedení a ústní ověření
j) Dodržovat zásady bezpečnosti práce pro předcházení vzniku ostatních úrazů	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam. Zdravotní způsobilost pro vykonávání pracovních činností této profesní kvalifikace je vyžadována a prokazuje se lékařským potvrzením (odkaz na povolání v NSP - http://katalog.nsp.cz/zdravotniPodminky.aspx?id_jp=100886).

Autorizovaná osoba poskytne uchazeči seznam strojového vybavení v konkrétním provozu nebo mu umožní navštívit provoz k seznámení se strojovým vybavením v předstihu 1 měsíc před zkouškou.

Ověřování bude spojeno v navazující činnosti vedoucí k úplnému zhotovení služby praní a čištění prádla a oděvů nebo pronajímání prádla. Konkrétní skladba zakázky vyplývá z aktuální zakázky firmy.

Při praktickém předvedení a ústním ověření uchazeč stručně vysvětlí pojem nebo jev, jeho uplatnění v praxi, podmínky a příklady použitého technologického procesu.

Při ověřování odborných kompetencí, zejména formou praktického předvedení, je třeba přihlížet k dodržování hygienických pravidel a zásad vedoucích k naplňování podmínky bezpečnosti práce v prádelnách a čistírnách oděvů a prádla. Dále je třeba posuzovat hospodárné využívání zdrojů energie, vody a chemických přípravků, dodržování ekologických principů při provádění služby, bezpečné provádění všech úkonů a časové zvládnutí jednotlivých operací.

Při ověřování odborné kompetence **Orientace v sortimentu textilních materiálů a výrobků** uchazeč dle kritéria hodnocení a) určí minimálně na jednom vzorku od každého druhu materiálu tyto materiály: bavlnu, vlnu, len, hedvábí, polyester, viskózu, acetát, polyamid, polyester, polyuretan; dle kritéria hodnocení b) rozpozná uchazeč tyto druhy textilií: tkaninu, pleteninu, netkanou textilií; dle kritéria hodnocení c) uchazeč začlení minimálně 3 výrobky podle druhového sortimentu prádla a oděvů, dle kritéria hodnocení d) minimálně 3 výrobky podle velikostního sortimentu prádla a oděvů, a dle kritéria hodnocení e) minimálně 1 výrobek z inteligentních textilií a 1 výrobek sendvičové konstrukce.

Při ověřování odborné kompetence **Identifikace základních textilních materiálů a jejich vlastností** je třeba provést zkoušky pro jeden zvolený materiál dle kritérií hodnocení a) a b).

Odborná kompetence **Obsluha základního přístrojového a nástrojového vybavení detašovacího pracoviště** se neověřuje samostatně, ale jednotlivá kritéria hodnocení se ověřují v rámci plnění úkolů vyplývajících z ověřování dalších odborných kompetencí obsažených v tomto hodnoticím standardu.

Při ověřování odborné kompetence **Používání postupů předkartáčování, předdetaše a detaše** je třeba splnit kritérium q) a 7 kritérií hodnocení ze všech uvedených v položkách a) až p); uchazeč si kritéria hodnocení, resp. úkoly plynoucí z těchto kritérií hodnocení, losuje.

Při ověřování odborné kompetence **Detašování choulostivých materiálů a inteligentních textilií** zvolí zkoušející u kritéria hodnocení b) jeden druh materiálu na základě aktuálního sortimentu čištěných výrobků.

Pro hodnocení odborné kompetence **Dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v provozech prádelen a čistíren** zkoušející sleduje uchazeče v průběhu plnění všech zadaných úkolů, tj. jak zásady zachovává při obsluze všech strojů a zařízení nebo při provádění souvisejících činností v provozu, kde se koná zkouška. Není požadováno zkoušet dodržování BOZP na samostatném úkolu.

Při hodnocení způsobu zhotovení služby bude provedeno výsledné hodnocení vizuálně i sensoricky, bude provedena obvyklá kontrola kvality odstranění skvrn a kvality vyprání nebo kvality vyčištění oděvů, textilních výrobků a prádla. Předmětem hodnocení bude i kreativita, manuální zručnost uchazeče, jeho orientace v textilních materiálech, sortimentu oděvů a prádla, a použitých technologiích chemického a mokrého čištění. Důraz bude kladen i na bezpečnost práce a úsporu použitých prostředků.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání zaměřeném na chemii čistíren a prádelen a střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe jako osoba odpovědná v oblasti praní a chemického čištění oděvů a prádla nebo ve funkci učitele praktického vyučování nebo učitele odborného výcviku v oblasti praní a chemického čištění oděvů a prádla.
- b) Střední vzdělání s maturitní zkouškou v oblasti chemie nebo textilní výroby nebo oděvnictví a alespoň 5 let odborné praxe jako osoba odpovědná v oblasti praní a chemického čištění oděvů a prádla nebo ve funkci učitele praktického vyučování nebo učitele odborného výcviku v oblasti praní a chemického čištění oděvů a prádla.
- c) Vysokoškolské vzdělání (minimálně bakalářský stupeň vysokoškolského vzdělání) se zaměřením textilním nebo oděvním nebo chemickým nebo strojírenským nebo elektrotechnickým nebo ekonomickým a alespoň 5 let praxe jako osoba odpovědná za činnosti v oblasti praní a chemického čištění oděvů a prádla nebo ve funkci učitele odborných předmětů nebo učitele praktického vyučování nebo učitele odborného výcviku v oblasti praní a chemického čištění oděvů a prádla.
- d) Profesní kvalifikace 31-027-H Detašér/detašérka čistírny a prádelny nebo profesní kvalifikace 31-066-M Technik/technička čistírny + střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe jako osoba odpovědná v oblasti praní a chemického čištění oděvů a prádla.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor/lektorka dalšího vzdělávání, může být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- Autorizovaná osoba musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Žádost o autorizaci naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo pro místní rozvoj, www.mmr.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Pro zajištění zkoušky podle tohoto hodnoticího standardu je třeba mít k dispozici provozovnu chemické čistírny oděvů a mokrého čištění vybavenou na odpovídající úrovni, tzn. minimálně následující materiálně-technické vybavení:

- Čistírna oděvů, která zajišťuje stálý příjem zakázek v provozovně a současně zajišťuje pravidelný svoz zakázek ze smluvních sběrů zakázek
- Provoz, který eviduje zakázky také elektronickou formou
- Provoz vybavený chemickým čisticím strojem na bázi perchloretylénu se záchytem koncentrovaných perchloretylénových par nebo chemickým čisticím strojem na bázi jiných chemických rozpouštědel, současně musí být provoz vybaven technologií pro mokré čištění, tj. pracím a sušícím strojem včetně potřebných pracích prostředků pro mokré čištění
- Provoz vybavený detašovací stůl nebo boxem s kombinovanou detašovací a parní pistolí, kompletní sadou jednoúčelových i polyfunkčních detašovacích prostředků pro čištění skvrn s hlavní složkou tuku, tříslovin, bílkovin, barev, škrobů a cukrů, sadou zkušebních textilních vzorků používaných oděvních materiálů
- Provoz vybavený žehlicím stolem pro studené žehlení, tj. s odsáváním par ze žehlicího stolu, žehlicí napařovací figurínou a žehlicím lisem
- Provoz vybavený pracím stolem s odstřediváním (wash-extraktorem) a sušícím strojem pro běžné praní a sušení zakázek
- Záznamové archy pro sledování hodnocení postupu plnění úkolů

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 15 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přestávky a na přípravu) je 6 až 8 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro textilní, oděvní a kožedělný průmysl, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

MAGNIFIC, spol. s r. o. – Praha

LEDER TEX, s. r. o. – Praha

Prádelna a čistírna Manela – Vyškov